

ויזרע יצחק

שנה טו'

<p>פרשת "וישלח" הפטרה: "חזון עובדיה" טז' כסלו תשפ"ג</p>	<p>ויצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני השבת י"ב 16:01 י"ג 17:15 י"ד 17:54</p>	<p>ת"א 16:16 ת"ב 17:16 ת"ג 17:50</p>	<p>חיפה 16:04 17:14 17:47</p>
--	--	--	---	---

הגיגים לפרשת השבוע

"והיה המונונה הנשאר כפליטה" (בראשית לב' ט)

מה מבטיח ליעקב שמחנה אחד מתוך השניים יישאר לפליטה? מתרץ הרמב"ן שלפי הפשט נראה שיעקב לו בטוח בזה וכל כוונתו היא לומר "אולי", כלומר אפצל את המחנה לשני מחנות, ואז אולי ינצל המחנה האחד, כי בזמן שעשו יכה מחנה אחד יספיקו האחרים מהמחנה השני לברוח, או שתשוב חמתו של עשו, או שתבוא להם הצלה מאת ה'. וכמו שאמרו חז"ל במדרש "למדתך תורה דרך ארץ, שלא יניח אדם כל ממונו בזווית אחת". ולפי מה שפירש רש"י: "והיה המחנה הנשאר לפליטה, על כרחו כי אלחם עמו, התקין עצמו לשלשה דברים, לתפלה ולדורון ולמלחמה". מצטט הרמב"ן את מובא על כך במדרש "מה עשה? זיינס מבפנים והלבישם בגדים לבנים מבחוץ, והתקין עצמו לשלשה דברים" והכוונה בזה היא שיעקב ידע שאין כל זרעו נופל ביד עשו, אם כן ינצל המחנה האחד, על כל פנים.

"קטנתי מכל הזוסדים ומכל האבות" (בראשית לב' יא)

"ומכל האמת - אמת דברך ששמרת לי כל ההבטחות שהבטחתני" (רש"י)

לפי ה"כלי יקר" נראה שיעקב מזכיר כאן, לפני ה' את שתי ההבטחות שה' הבטיח לו ואומר שכשם שקיימת לי הבטחה אחת כך תקיים לי גם את השנייה. כי ההבטחה הראשונה היתה על השמירה כמו שכתוב "ושמרתך בכל אשר תלך והשיבותיך אל האדמה הזאת" (בראשית כח' טו) ומאחר שכבר הובטח ליעקב על השמירה ושישיב אותו אל ארץ מולדתו, מדוע הוצרך הכתוב להבטיח ליעקב פעם שנייה בבית לבן "שוב לארצך ולמולדתך ואהיה עמך" (בראשית לב' י) אלא ודאי שההבטחה הזו לא נאמרה על השמירה מכל רע ב"סור מרע", כלומר להסיר ממנו את הרעה אלא זו הבטחה ב"עשה טוב", דהיינו להטיב עמו. לכן אמר כאן "ואטיבה עמך" במקום "ואהיה עמך". ומה שאמר "ואטיבה עמך" ולא אמר "ואטיבה לך" להורות שבעניין קבלת הטובות צריך שיהיו בעליו עמו במלאכתו, כלומר האדם צריך לעשות השתדלות בדרך הטבע ככל אשר ימצא בכוחו לעשות, והקב"ה יגמור על ידו ויוסיף לו שפע וברכה. כמבואר בפסוק "ויהי לי שור וחמור" (בראשית לב' ו) ומה שאמר "ואטיבה עמך" זו ההבטחה השנייה שהבטיח לשלוח את הברכה באסמיו, ועל ההבטחה הזו אמר שהתקיימה כבר כשאמר "קטנתי מכל החסדים" כי יעקב הבין שהוא קטן ודל כוחו מלתלות את כל מציאות הונו ורכושו בכוחו ועוצם ידו, אלא ודאי שזהו חסד הא-ל שעשה לו את החיל הזה.

"וילך ראובן וישכב את בלהה" (בראשית לה' כב)

מביא רבינו בחיי את מה שאמרו על כך חז"ל במדרש "בלבל יצועי אביו", וכן יעקב בתוכחתו לראובן אמר "אז חללת יצועי עלה" (בראשית מט' ד), כלומר הוכיח אותו על העלייה בלבד, לומר לך שראובן לא חטא בשכיבה אלא בכלבול. וכן אמרו חז"ל "כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה". אלא שמפני שראובן בלבל את יצועי אביו, ולא מצא יעקב לשכב את בלהה העלה עליו הכתוב כאלו שכבה. וכן אתה מוצא אצל בני עלי שנאמר "אשר ישכבון את הנשים הצובאות פתח אהל מועד" (ש"א ב' כב), וכתוב "ותהי חטאת הנערים גדולה מאד את פני ה'", ואמרו חז"ל שחטאם היה שהנשים היו מעלות את קניהן לשילה להיטהר, ובני עלי היו משהים אותן ומלינים אותן מחוץ לבתיהן, לכן מעלה עליהם הכתוב כאלו שכבום. מוסיף רבינו בחיי שמניין התיבות מהמילה "ויסע" (בראשית לה' כא) עד המילים "שנים עשר" (בראשית לה' כב) הוא 26 כמניין שם ה', לרמוז שראובן לא חטא, שהרי העיד בו הקב"ה בשמו כמו שהעיד בשמותיהם של שבטים שחתם שמו בהם, "הראובני" "השמעוני" וכו' כולם.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

לואיזה בן חמו בת סימונה ז"ל נלב"ע יט' אדר א' תשפ"ב

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

חביבה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג

נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

תנצב"ה

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

לא לשמור על קדושת הגליון

"קטנתי מכל הזוסדים ומכל האמת" (בראשית לב' יא)

שואל ה"אור החיים" הקדוש כיצד מקדים יעקב את ה"חסד" לפני ה"אמת"? לכאורה היה צריך יעקב להקדים את ה"אמת" לפני ה"חסד", כיון שה"חסד" הוא לפנים משורת הדין. ומתרץ שיעקב התכוון כאן לומר ש"חסד" הא-ל הוא "חסד של אמת", כיון אין כוח ויכולת לאדם לשלם לא-ל על החסדים האלו, כי אין לו תשלום מהאדם, כמאמר הכתוב "אם צדקת מה תתן לו" (איוב לה' ז), לכן זה נקרא "חסד של אמת", כפי שאמרו חז"ל במדרש שחסד העשוי עם המתים קרוי "חסד של אמת" כיון שהמתים אינם יכולים להשיב חסד.

"כי שרית עם א-להים ועם אנשים ותוכל" (בראשית לב' כט)

מובא במדרש פליאה על הברכה הראשונה בתפלת שמונה עשרה "ברוך אתה ה'... א-להי אברהם א-להי יצחק וא-להי יעקב, הדא הוא דכתיב (תהלים קכד' ב) לולא ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל", אומר ה"תוספת ברכה" שבידוע השם "ישראל" נחשב במדרגה גבוהה יותר מהשם "יעקב", כי השם "יעקב" הוא על שם "וידו אוחת בעקב עשו" (בראשית כה' כו) והשם "ישראל" על שם "כי שרית עם א-להים ועם אנשים". לפי זה קשה, מדוע אומרים בתפלה "א-להי יעקב" ולא אומרים "א-להי ישראל"?

ומתרץ שחכמי הקבלה חישבו ומצאו שמספר אותיות האבות (אברהם, יצחק, יעקב) עולה י"ג, וכן מספר שמות האימהות (שרה, רבקה, רחל, לאה) עולה גם כן י"ג, וביחד כ"ו. מכוון למספר שם הוי"ה, שעולה גם כן כ"ו בחשבון האותיות בגימטריה. והחישוב הזה נכון רק עם השם "יעקב", שעולה בארבע אותיות. אבל השם "ישראל" עולה חמש אותיות, לא יתאים לכל חשבון הזה. כלומר, לולא שוויון החשבון המכוון לשם הוי"ה היו באמת אומרים "א-להי ישראל". וזה מה שאמר המדרש, "וא-להי יעקב", הדא הוא דכתיב "לולא ה' שהיה לנו", אילולא הצורך לשמור על מספר האותיות שיתאים לשם ה', כ"ו, היו אומרים בתפילה "וא-להי ישראל".

"וירץ עשו לקראתו ויזבקהו" (בראשית לג' ד)

מבאר ה"ספורנו" שלמרות שנאתו של עשו ליעקב, נהפך לבו אליו בראותו את הכנעותו של יעקב "וישתחו ארצה שבע פעמים" (בראשית לג' ג) כמו שאמרו חז"ל שאחיה השילוני קילל את ישראל שיהיו כקנה הנכנע לכל הרוחות. ומוסיף ה"ספורנו" שלו היו עושים כך הבריונים בזמן בית שני, בית המקדש לא היה נחרב. שהעיד רבן יוחנן בן זכאי לפני הקיסר הרומי "בריוני דאית בן לא שבקינן" (גיטין נו:)

"ויאמר מי לך כל המזונה הזה אשר פגשתי ויאמר למצא זון בעיני אדני" (בראשית לג' ז)

ה"אלשיך" הקדוש מביא את מה אמרו חז"ל במדרש שכאשר מחנה המלאכים פגש את עשו הם היו מכים בו הכאות רבות, והיה עשו אומר "הניחוני שאני בן לאברהם", והיו המלאכים מוסיפים להכות אותו. אמר להם "בן ליצחק אני" והוסיפו להכותו מכה רבה. רק כאשר אמר להם "אח ליעקב אני" הם הניחו מלהכות אותו. ועל זה שאל עשו "מי לך כל המחנה אשר פגשתי"? והשיב לו יעקב "למצא חן בעיני אדוני".

אך, מקשה ה"אלשיך" קדוש, איך יעקב מוצא חן בעיני עשו אחרי המכות הגדולות ההם? ומתרץ שאכן עיקר המטרה לא היתה להכות את עשו, אלא עיקר המטרה היתה "למצא חן בעיניך" כאשר ניחו לך כשתאמר "אח ליעקב אני".

"ויאמר עשו יש לי רב אזוי יהי לך אשר לך" (בראשית לג' ט)

על הפסוק "עם לבן גרתי" פירש רש"י "לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני 'הוה גביר לאחיך' שהרי לא נתקיימה בי" כלומר אינך כדאי לשנוא אותי על הברכות, כיון שהן לא התקיימו בי. עוד אמר "ויהי לי שור וחמור" אבא אמר לי "מטל השמים ומשמני הארץ" זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ".

מסביר רבינו החיד"א ב"פני דוד" שלפי זה מובן מדוע התחכם יעקב שהמנחה תהיה מהמקנה, להורות שכל אשר יש לו הוא דבר שאינו לא מהשמים ולא מהארץ. וכאשר ראה עשו שבדיבור יעקב אומר לו שלא התקיימו הברכות, וגם במעשה הוא רואה שכל מה שיש ליעקב זה מקנה שהוא דבר שאינו מן השמים ומן הארץ, הוא עונה ליעקב "יש לי רב", כלומר כיון שאתה מודה שאני הגדול והברכות הם לי, ולא הועיל לך מה שהטעית את אבא, היש מנחה גדולה מזו? ומעתה אין לי חפץ במנחתך, "יהי לך אשר לך".

מצד שני ניתן לפרש את הכתוב בצורה הפוכה, על פי מה שאמרו חז"ל על פסוק "ויאבק איש עמו" (בראשית לב' כה) שמדובר בשרו של עשו, ובסוף כתוב "ויברך אותו שם" שהמלאך הודה לו על הברכות. לפי זה, אומר עשו ליעקב "יש לי רב", כלומר, אנכי נמצא תחת הרשות של השר שלי, וכיון שהוא הודה על הברכות מעתה אין כל מאומה בידי, ועל כרחי אני מוכרח להודות. וזה מה שאומר עשו "יש לי רב" זהו השר שלי, ואחרי שהוא הודה לך על הברכות, "יהי לך אשר לך" ותזכה בברכותיך.

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם:

פורטונה בת סימונה, יצחק בן אילנה, רונן בן איווט

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

מדרשת "ויזרע יצחק" מרכז לתורה ושירה, בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת:

שיעור "דף יומי" ימים א'-ה' 20:00-21:00, לימוד טעמי המקרא יום ב' 19:00-20:00, לימוד פיוטים יום ה' 19:00-20:00

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"

לבירור פרטים ולהשאלה: בן חמו יוסף 052-3268315, 050-6292492